

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการพัฒนากระบวนการเพื่อควมมีประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในบทนี้ประกอบด้วยเนื้อหาสาระที่สำคัญดังนี้ วัตถุประสงค์ของการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อควมมีประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ
2. เพื่อพัฒนากระบวนการเพื่อควมมีประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

สรุปผลการวิจัย

การสรุปผลการวิจัยนี้เป็นการเสนอผลการวิจัยตามประเด็นหลักในการพัฒนากระบวนการเพื่อควมมีประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยมีคำถามนำสำหรับการวิจัย 2 ประการ คือ

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อควมมีประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ เป็นอย่างไร
2. ะบบองค์การเพื่อควมมีประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ มีลักษณะอย่างไร

สรุปผลการวิจัยในแต่ละข้อคำถาม ดังนี้

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อควมมีประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ เป็นอย่างไร

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเบื้องต้นของกลุ่มประชากร

1.1 การวิจัยครั้งนี้ได้ทำการรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มประชากร คือศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จำนวน 77 ศูนย์

1.2 ผู้ให้ข้อมูลในการตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพิเศษ 77 ศูนย์ จำนวน 77 คน รองผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพิเศษ 77 ศูนย์ จำนวน 90 คน ประธานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานของศูนย์การศึกษาพิเศษ 77 ศูนย์ จำนวน 77 คน ครูประจำการปฏิบัติหน้าที่หัวหน้ากลุ่มงาน 4 กลุ่มงานของศูนย์การศึกษาพิเศษ 77 ศูนย์ จำนวน 308 คน และครูประจำการปฏิบัติหน้าที่ครูผู้สอนของศูนย์การศึกษาพิเศษ 77 ศูนย์ จำนวน 154 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 706 คน

1.3 การวิเคราะห์สถิติงานวิจัย มี 6 ด้าน คือ ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร ด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา ด้านการจัดการเรียนรู้และสภาพแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ ด้านการบริหารสถานศึกษาและการปฏิบัติ ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน และด้านความมีประสิทธิภาพของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ มีดังนี้

1) **ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร** ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ ความสามารถในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ คุณลักษณะของผู้บริหาร ทักษะการบริหาร พฤติกรรมผู้นำ และ ความมีคุณธรรม จริยธรรมเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้บริหาร องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ คุณลักษณะของผู้บริหาร ส่วนองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ พฤติกรรมผู้นำ ข้อมูลทุกองค์ประกอบมีการกระจายค่อนข้างสูง

2) **ด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา** ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ คุณลักษณะครู ทักษะ/ความสามารถ ความรู้/ประสบการณ์วิชาชีพ และแรงจูงใจ องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ คุณลักษณะครู องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ทักษะ/ความสามารถ ข้อมูลทุกองค์ประกอบมีการกระจายค่อนข้างสูง

3) **ด้านการจัดการเรียนรู้ และสภาพแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้** ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ คือ การบูรณาการสาระในหลักสูตร การใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา การใช้แหล่งเรียนรู้/ภูมิปัญญาท้องถิ่นภายนอกสถานศึกษา วัสดุอุปกรณ์ สื่อ เทคโนโลยี อาคารสถานที่ และแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การบูรณาการสาระในหลักสูตร องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ วัสดุอุปกรณ์ สื่อ เทคโนโลยี ข้อมูลทุกองค์ประกอบมีการกระจายค่อนข้างสูง

4) **ด้านการบริหารสถานศึกษาและการปฏิบัติ** ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ การบริหารเชิงกลยุทธ์ การติดต่อสื่อสาร การบริหารการเปลี่ยนแปลง งบประมาณ และระบบการบริหารการศึกษาขององค์กร องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือการบริหารเชิงกลยุทธ์

องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การบริหารการเปลี่ยนแปลง ข้อมูลทุกองค์ประกอบมีการกระจายค่อนข้างต่ำ

5) **ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน** ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ การมีส่วนร่วมของชุมชน การมีส่วนร่วมในการบริหารในรูปคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และการมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากร องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากร องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การมีส่วนร่วมของชุมชน ข้อมูลทุกองค์ประกอบมีการกระจายค่อนข้างต่ำ

6) **ตัวแปรด้านความมีประสิทธิภาพของศูนย์การศึกษาพิเศษ** ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ ความเจริญงอกงามของนักเรียนหรือพัฒนาการของนักเรียน ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู และ คุณภาพการปฏิบัติงานของครู องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ความเจริญงอกงามของนักเรียนหรือพัฒนาการของนักเรียน ข้อมูลทุกองค์ประกอบมีการกระจายค่อนข้างสูง

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏดังนี้

2

1

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 26 ตัวแปร ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งหมด 325 คู่ ตัวแปรทุกตัวมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสถิติสำคัญที่ระดับ น้อยกว่า 0.05 คิดเป็นร้อยละ 100 และ มีความสัมพันธ์ซึ่งกันไป ในทิศทางเดียวกัน ทั้งหมด โดยค่าสัมประสิทธิ์ที่มีความสัมพันธ์กันสูงสุดได้แก่ ทักษะการบริหารกับความมีคุณธรรม จริยธรรมและเป็นแบบอย่างที่ดี ส่วนค่าสัมประสิทธิ์ที่มีความสัมพันธ์ต่ำสุด ได้แก่ วัสดุอุปกรณ์ สื่อ เทคโนโลยีกับการมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากร

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ในกลุ่มตัวแปรแฝงเดียวกันปรากฏผลดังนี้

2.1.1 ค่าความสัมพันธ์ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร ซึ่งมีองค์ประกอบ 5 ตัว ได้แก่ ความสามารถในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ คุณลักษณะของผู้บริหาร ทักษะการบริหาร

พฤติกรรมผู้นำ และควมามีคุณธรรม จริยธรรมเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้บริหาร พบว่า องค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กันมากที่สุดได้แก่ ทักษะการบริหารกับคุณธรรมจริยธรรมเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้บริหาร องค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กันน้อยที่สุดได้แก่ ความสามารถในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติกับพฤติกรรมผู้นำ

2.1.2 ค่าความสัมพันธ์ด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งมีองค์ประกอบ 4 ตัว ได้แก่ คุณลักษณะครู ทักษะ/ความสามารถ ความรู้/ประสบการณ์วิชาชีพ และแรงจูงใจ พบว่า องค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กันมากที่สุดได้แก่ ความรู้/ประสบการณ์วิชาชีพกับแรงจูงใจ องค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กันน้อยที่สุดได้แก่ คุณลักษณะครูกับแรงจูงใจ

2.1.3 ค่าความสัมพันธ์ด้านการจัดการเรียนรู้และสภาพแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ ซึ่งมีองค์ประกอบ 6 ตัว ได้แก่ การบูรณาสาระในหลักสูตร การใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา การใช้แหล่งเรียนรู้/ภูมิปัญญาท้องถิ่นภายนอกสถานศึกษา วัสดุอุปกรณ์ สื่อ เทคโนโลยี อาคาร สถานที่ และแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา พบว่า องค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กันมากที่สุดได้แก่ การบูรณาการสาระในหลักสูตรกับการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา องค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กันน้อยที่สุดได้แก่ การใช้แหล่งเรียนรู้/ภูมิปัญญาท้องถิ่นภายนอกสถานศึกษากับอาคารสถานที่

2.1.4 ค่าความสัมพันธ์ด้านการบริหารสถานศึกษา และการปฏิบัติ ซึ่งมีองค์ประกอบ 5 ตัว ได้แก่ การบริหารเชิงกลยุทธ์ การติดต่อสื่อสาร การบริหารการเปลี่ยนแปลง งบประมาณ และระบบการบริหารการศึกษาขององค์กร พบว่า องค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กันมากที่สุดได้แก่ งบประมาณกับระบบบริหารการศึกษาขององค์กร องค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กันน้อยที่สุดได้แก่ การบริหารเชิงกลยุทธ์กับงบประมาณ

2.1.5 ค่าความสัมพันธ์ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งมีองค์ประกอบ 3 ตัว ได้แก่ องค์ประกอบ การมีส่วนร่วมของชุมชน การมีส่วนร่วมในการบริหารในรูปคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และการมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากร พบว่า องค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กันมากที่สุดได้แก่ การมีส่วนร่วมของชุมชนกับการบริหารในรูปคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน องค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กันน้อยที่สุดได้แก่ การมีส่วนร่วมของชุมชนกับการมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากร

2.1.6 ค่าความสัมพันธ์ด้านความมีประสิทธิภาพของศูนย์การศึกษาพิเศษ ซึ่งมีองค์ประกอบ 3 ตัว ได้แก่ ความเจริญงอกงามของนักเรียนหรือพัฒนาการของนักเรียน ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู และ คุณภาพการปฏิบัติงานของครู พบว่าองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กันมากที่สุดได้แก่ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูกับคุณภาพการปฏิบัติงานของครูองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กันน้อยที่สุดได้แก่ความเจริญงอกงามของนักเรียนหรือพัฒนาการของนักเรียนกับคุณภาพการปฏิบัติงานของครู

2

2

ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องของปัจจัยที่ส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ผลการวิเคราะห์โมเดลปัจจัยที่ส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพของศูนย์การศึกษาพิเศษ พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผลการทดสอบค่าไค-สแควร์ ไม่แตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือยอมรับสมมติฐานว่าโมเดลการวิจัยที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI=0.96) และดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ทำการปรับแก้ (AGIF=0.92) ซึ่งมีค่าเข้าใกล้ 1 ดัชนีกำลังสองของส่วนที่เหลือ (RMR=0.010) มีค่าเข้าใกล้ศูนย์ ค่าเศษเหลือในรูปคะแนนมาตรฐานระหว่างตัวแปรสูงสุด (Largest standardized residuals) เท่ากับ 0.048 ซึ่งมีค่าต่ำกว่าเกณฑ์ที่เหมาะสม (0.05) และกราฟคิวพล็อตของค่าเหลือในรูปคะแนนมาตรฐาน (Q plot of standardized residuals) มีความชันมากกว่า แนวทแยง ซึ่งเป็นการแสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

และเมื่อพิจารณาการส่งผลทางตรงและทางอ้อมของปัจจัยที่ส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพของศูนย์การศึกษาพิเศษ พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลสูงสุดจากด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยส่งผลทางบวกเท่ากับ 0.50 รองลงมาคือ ด้านการบริหารสถานศึกษาและการปฏิบัติ โดยส่งผลทางบวก เท่ากับ 0.34

ส่วนตัวแปรความมีประสิทธิภาพของศูนย์การศึกษาพิเศษ ได้รับการส่งผลทางอ้อมสูงสุดจากด้านการจัดการเรียนรู้และสภาพแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้

โดยส่งผลทางบวกเท่ากับ 0.58 โดยส่งผ่านด้านการบริหารสถานศึกษาและการปฏิบัติ และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน รองลงมาคือ ด้านครู และบุคลากรทางการศึกษา โดยส่งผลทางบวกเท่ากับ 0.10 โดยส่งผ่านด้านการบริหารสถานศึกษาและการปฏิบัติและด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน แสดงว่า ความมีประสิทธิภาพของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จะดี อ ง มี ภ า ว ะ ผู้ น า ข อ ง ผู้ บ ริ ห า ร (LEAD) ที่ ดี มีการจัดการเรียนรู้และสภาพแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีการส่งเสริมให้มีการฝึกอบรมและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาควบคู่กันไป มีลักษณะขององค์กรที่มีโครงสร้างและเทคโนโลยีที่ดี มีนโยบายการบริหารเชิงกลยุทธ์ การติดต่อสื่อสารที่ดี มีการตัดสินใจที่ดี มีการบริหารการเปลี่ยนแปลง มีการบริหารสถานศึกษาและการปฏิบัติที่ชัดเจน ซึ่งจะทำให้เกิดความมีประสิทธิภาพของศูนย์การศึกษาพิเศษอย่างเป็นรูปธรรม

2. ระบบองค์กรที่มีประสิทธิภาพของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ มีลักษณะอย่างไร

ผู้วิจัยได้ยกร่างระบบองค์กรเพื่อความมีประสิทธิภาพของศูนย์การศึกษาพิเศษขึ้น ผู้วิจัยได้นำปัจจัยแต่ละด้านมาพัฒนาระบบองค์กรเพื่อความมีประสิทธิภาพของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามค่าน้ำหนักของตัวแปรแต่ละด้านเรียงลำดับความสำคัญจากมากไปหาน้อย ตามลำดับ โดยใช้กรอบแนวคิดของ Lunenburg and Ornstein (2008) มาเป็นกรอบในการพัฒนาระบบ ได้ดังนี้

1. **ปัจจัยนำเข้า (Input)** ระบบองค์กรเพื่อความมีประสิทธิภาพของศูนย์การศึกษาพิเศษ ได้แก่ ด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา ประกอบด้วยความรู้/ประสบการณ์วิชาชีพ และคุณลักษณะครู ด้านการบริหารสถานศึกษาและการปฏิบัติประกอบด้วย งบประมาณ และระบบบริหารสถานศึกษาขององค์กร ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในการบริหารในรูปแบบคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการจัดการเรียนรู้และสภาพแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ ประกอบด้วย แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา วัสดุอุปกรณ์ สื่อ เทคโนโลยี และอาคารสถานที่ ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร ประกอบด้วย ความมีคุณธรรมจริยธรรมเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้บริหาร และคุณลักษณะของผู้บริหาร

2. กระบวนการส่งผ่าน (Transformation process) ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ได้แก่ ด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา ประกอบด้วย แรงจูงใจ และทักษะ/ความสามารถ ด้านการบริหารสถานศึกษาและการปฏิบัติ ประกอบด้วย การติดต่อสื่อสาร การบริหารการเปลี่ยนแปลง และการบริหารเชิงกลยุทธ์ ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมของชุมชน และการมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากร ด้านการจัดการเรียนรู้และสภาพแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ ประกอบด้วย การใช้แหล่งเรียนรู้/ภูมิปัญญาท้องถิ่นภายนอกสถานศึกษา การใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา และการบูรณาการสาระในหลักสูตร ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร ประกอบด้วย พฤติกรรมผู้นำ ทักษะการบริหาร และความสามารถในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ กิจกรรมต่างๆ ที่ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษากระทำภายในกระบวนการแปรรูปดังกล่าวจะส่งผลกระทบต่อผลผลิตของศูนย์การศึกษาพิเศษ

3. ผลผลิต (Outputs) ได้แก่ ความมีประสิทธิภาพของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประกอบด้วย คุณภาพการปฏิบัติงานของครู ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู และความเจริญงอกงามของนักเรียนหรือพัฒนาการของนักเรียน

จะเห็นได้ว่าสภาพแวดล้อมภายนอกมีปฏิริยาต่อผลผลิตเหล่านี้ และให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ระบบ ข้อมูลย้อนกลับมีความสำคัญต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของศูนย์การศึกษาพิเศษ ตัวอย่างเช่น ข้อมูลย้อนกลับที่ต้องมีการแก้ไขปรับปรุงในแต่ละปีการศึกษาซึ่งสามารถนำไปใช้แก้ไขข้อบกพร่องในการดำเนินงานของผู้บริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยพบประเด็นที่เห็นควรนำมาอภิปรายเรียงตามค่าน้ำหนักของตัวแปรแต่ละด้านจากมากไปน้อย ตามลำดับของประเด็นที่ได้จากผลการวิเคราะห์ ระบบองค์การของศูนย์การศึกษาพิเศษ และการพัฒนาระบบองค์การเพื่อประสิทธิภาพของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักงานการศึกษาพิเศษ ที่มีความสอดคล้องและการนำไปใช้ได้เหมาะสมและให้เกิดประสิทธิผล ดังต่อไปนี้

เมื่อพิจารณาการส่งผลทั้งทางตรงและทางอ้อมของปัจจัยที่ส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพของศูนย์การศึกษาพิเศษ พบว่า ด้านความมีประสิทธิภาพของศูนย์การศึกษาพิเศษ ที่ได้รับการส่งผลทางตรงสูงสุดจาก ด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา

ด้านการบริหารสถานศึกษาและการปฏิบัติ ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านการจัดการเรียนรู้และสภาพแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ และด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร ตามลำดับ และการส่งผลทางอ้อมได้แก่ ด้านการจัดการเรียนรู้และสภาพแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ ด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา และด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร ส่งผ่านตัวแปร ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน และด้านการบริหารสถานศึกษาและการปฏิบัติตามลำดับ

ผู้วิจัยได้นำปัจจัยแต่ละด้านมาয়กร่างระบบองค์การเพื่อควมามีประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาศึกษาพิเศษ ตามค่าน้ำหนักของตัวแปรแต่ละด้านเรียงลำดับความสำคัญจากมากไปหาน้อยตามลำดับ โดยใช้กรอบแนวคิดของ Lunenburg and Ornstein (2008) มาเป็นแนวทางในการพัฒนาได้ดังนี้

1. ประเด็นด้านปัจจัยนำเข้า (Input)

ระบบองค์การเพื่อควมามีประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาศึกษาพิเศษ ที่ร่างขึ้นมีปัจจัยด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา ได้แก่ ความรู้/ประสบการณ์วิชาชีพ และคุณลักษณะครู ด้านการบริหารสถานศึกษาและการปฏิบัติ ได้แก่ งบประมาณ และระบบบริหารสถานศึกษาขององค์กร ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการบริหารในรูปแบบคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการจัดการเรียนรู้และสภาพแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ ได้แก่ แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา วัสดุอุปกรณ์ สื่อ เทคโนโลยี และอาคารสถานที่ ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร ได้แก่ ความมีคุณธรรมจริยธรรมเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้บริหาร และคุณลักษณะของผู้บริหาร ผู้ที่มีความรู้ความสามารถและความชำนาญด้านการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการพิเศษ และผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ภาวะผู้นำด้านคุณลักษณะของผู้นำ ความมีคุณธรรมจริยธรรม และเป็นแบบอย่างที่ดี มาเป็นปัจจัยนำเข้า สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีภาวะผู้นำ (Robbins, 1998) ซึ่งกล่าวว่า

ภาวะผู้นำเป็นความสามารถในการใช้อิทธิพลต่อกลุ่มเพื่อการบรรลุเป้าหมาย และนอกจากนั้นยังประกอบด้วย ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีความรู้/ประสบการณ์วิชาชีพ ซึ่งถือว่าเป็นผู้ที่มิบทบาทสำคัญที่จะทำให้สถานศึกษาพัฒนาไปสู่ควมามีประสิทธิผลได้จากแนวคิด (สุรศักดิ์ หลาบมาลา, 2543) กล่าวว่า กลุ่มประเทศ OECD (Organization for Economic Cooperation and

Development) ได้นิยามศัพท์การทำงานของครูที่มีคุณภาพไว้ดังนี้ครูต้องมีความรู้ในหลักสูตรและเนื้อหาวิชาในหลัก

ก ส ต ร อ ย่ า ง เ พิ ย ง พ อ มีทักษะด้านวิชาชีพครูและมีความสามารถในการใช้ทฤษฎีในการสอนและการประเมินผลอย่างหลากหลาย มีความเห็นอกเห็นใจ และมีความจริงใจในการรับรู้ศักดิ์ศรีของนักเรียน ผู้ปกครอง และ เพื่อนร่วมงาน ในการดำเนินการ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายด้านการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ เพราะครูต้องรับการรับผิดชอบในด้านการจัดการหลายๆ ด้าน

2. ประเด็นด้านกระบวนการส่งผ่าน (Transformation process) ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ได้แก่ ด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา ประกอบด้วย แรงจูงใจ และทักษะ/ความสามารถ ด้านการบริหารสถานศึกษาและการปฏิบัติ ประกอบด้วย การติดต่อสื่อสาร การบริหารการเปลี่ยนแปลง และการบริหารเชิงกลยุทธ์ ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมของชุมชน และการมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากร ด้านการจัดการเรียนรู้และสภาพแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ ประกอบด้วย การใช้แหล่งเรียนรู้/ภูมิปัญญาท้องถิ่นภายนอกสถานศึกษา การใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา และการบูรณาการสาระในหลักสูตร ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร ประกอบด้วย พฤติกรรมผู้นำ ทักษะการบริหาร และความสามารถในการน่านโยบายไปสู่การปฏิบัติ ผู้ที่มีความรู้ ความสามารถและความชำนาญด้านการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการพิเศษ และผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่มีความเห็นว่าภาวะผู้นำด้านความสามารถในการน่านโยบายไปสู่การปฏิบัติ

เป็นด้านที่สำคัญอย่างยิ่งในกระบวนการแปรรูปซึ่งสอดคล้องกับคุณลักษณะสำคัญที่บ่งชี้ถึงคุณลักษณะสำคัญที่บ่งชี้ถึงคุณลักษณะของผู้นำที่มีประสิทธิภาพ (Lim and Daft, 2004) ประกอบด้วยคุณลักษณะทางกายภาพ สติปัญญา ความสามารถ บุคลิกภาพ คุณลักษณะทางสังคม และคุณลักษณะที่สัมพันธ์กับงาน ด้วยการขับเคลื่อนเพื่อบรรลุผลสำเร็จมุ่งสู่ความมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังต้องประกอบด้วย ด้านการบริหารสถานศึกษาและการปฏิบัติ ด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา ด้านการจัดการเรียนรู้และสภาพแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ รวมทั้ง ด้ อ ง มี ส ่ว น ร ่ว ม ข อ ง ชุ ม ช น เข้ามาประกอบด้วยจึงจะทำให้การดำเนินงานของสถานศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ในแนวคิดการมีส่วนร่วม (ธีระ รุญเจริญ, 2550) ได้กล่าวถึง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาไว้ เมื่อปรับเปลี่ยนตามที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะแล้ว ผู้วิจัยพบว่ามีความเหมาะสมยิ่งขึ้น เนื่องจากสามารถสื่อความหมายได้เข้าใจมากขึ้นกว่าเดิม ซึ่งมีความสอดคล้องกับทฤษฎีเชิงระบบ

หากได้มีการดำเนินการตามกระบวนการอย่างครบถ้วนตามการพัฒนาระบบขององค์กรเพื่อควมมีประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษ

3. ประเด็นด้านผลผลิต (Outputs)

ผู้บริหารสถานศึกษา

ควรจัดหาและใช้ปัจจัยนำเข้าทั้งหลายจากสภาพแวดล้อมภายนอก โดยเปลี่ยนรูปปัจจัยนำเข้าเหล่านั้นผ่านกิจกรรมการบริหารในกระบวนการส่งผ่านให้แก่ศูนย์การศึกษาพิเศษ เพื่อทำให้เกิดผลผลิตได้แก่ ควมมีประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประกอบด้วย คุณภาพการปฏิบัติงานของครู ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู และความเจริญงอกงามของนักเรียนหรือพัฒนาการของนักเรียน ดังจะเห็นได้จากแนวคิด (พิมพ์ธรรม สุริโย, 2552:25)

ว่าประสิทธิผลหมายถึง

ความสามารถของผู้บริหารและครูในสถานศึกษาที่ทำงานร่วมกันจนสามารถทำให้นักเรียนใฝ่รู้รักการอ่าน แสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง ความพึงพอใจในการทำงานของครู ความสามารถในการใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีของครู ความสามารถในการจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ และความสามารถในการปรับเปลี่ยนต่อสภาวะแวดล้อมที่มากกระทบได้เป็นอย่างดี

จะเห็นว่าข้อมูลย้อนกลับของระบบสภาพแวดล้อมภายนอกมีปฏิริยาต่อผลผลิตและให้ข้อมูลย้อนกลับอันเกื้อหนุนแก่ระบบ ซึ่งข้อมูลย้อนกลับมีความสำคัญต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของควมมีประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ข้อมูลย้อนกลับที่ ต้องมีการแก้ไขปรับปรุงในแต่ละปีการศึกษา สามารถนำไปใช้แก้ไขข้อบกพร่องในการดำเนินงานของผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา ตลอดจนนักเรียน ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานระดับนโยบาย

1.1.1 กระทรวง องค์กรที่เกี่ยวข้อง และ หน่วยงานประสานด้านคนพิการ ควรมีการส่งเสริมการพัฒนาระบบขององค์กรเพื่อควมมีประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษ ได้ตรงตามความต้องการของศูนย์การศึกษาพิเศษ อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

1.1.2 หน่วยงานต้นสังกัด ให้การสนับสนุนและส่งเสริมการสร้างเครือข่ายระหว่างศูนย์การศึกษาพิเศษด้วยกัน

โดยการคัดเลือกหรือสรรหาศูนย์การศึกษาพิเศษที่เป็นต้นแบบที่มีการปฏิบัติที่ดีเยี่ยมและเป็นที่ยอมรับในด้านต่างๆของการบริหารจัดการ แล้วขยายผลไปยังศูนย์การศึกษาพิเศษแต่ละแห่ง เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาที่ชัดเจนยิ่งขึ้น เป็นการพัฒนาสู่ความมีประสิทธิภาพ โดยไม่กระทบต่อการดำเนินงานตามปกติของศูนย์การศึกษาพิเศษ และควรประชาสัมพันธ์ผลงานให้ศูนย์การศึกษาพิเศษแห่งอื่นๆได้รับทราบ เพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจ และได้พัฒนาตนเองในโอกาสต่อไป

1.2 ข้อเสนอแนะสำหรับสถานศึกษา

1.2.1 สถานศึกษาสังกัดอื่น ๆ สามารถนำระบบของค์การเพื่อควมมีประสิทธิภาพไปใช้เพื่อเป็นแนวทางกับสถานศึกษาในการพัฒนาระบบของค์การต่อไป

1.2.2 สถานศึกษาสังกัดอื่น ๆ สามารถนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาระบบของค์การเพื่อควมมีประสิทธิภาพได้

1.3 ข้อเสนอแนะสำหรับสาขาบริหารการศึกษา

1.3.1

สาขาวิชาสามารถส่งเสริมและสนับสนุนให้นักศึกษานำผลการวิจัยไปศึกษาอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เพื่อเป็นการพัฒนาระบบของค์การของสถานศึกษาในสังกัดอื่นๆ

1.3.2

องค์ความรู้ใหม่ที่ค้นพบสามารถใช้เป็นแนวทางพัฒนาต่อยอดให้กับนักศึกษารุ่นต่อไปได้เรียนรู้ ซึ่งจะส่งผลดีต่อการพัฒนาสาขาวิชาให้ก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษางานวิจัยของศูนย์การศึกษาพิเศษ ที่มีผลการดำเนินงานที่เป็นต้นแบบหรือแบบอย่างที่ดี (Best- Practice) ในโอกาสต่อไป

2.2

ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาระบบติดตามและประเมินผลที่ส่งเสริมให้ระบบของค์การเพื่อควมมีประสิทธิภาพของศูนย์การศึกษาพิเศษ ให้เกิดการพัฒนายิ่งขึ้น